

**Бахмутська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №12
Бахмутської міської ради Донецької області**

Методичний порадник Особливості роботи з обдарованими учнями

2021

Особливості роботи з обдарованими учнями

*“З народженням кожної людини в світ
вноситься щось нове, чого ще не було,
щось первозданне і неповторне.
Обов’язок кожного – знати і не забувати,
що він у світі єдиний у своїй якості
і що ще ніколи не з’являвся хтось такий, як він,
адже якби вже був такий, як він,
то не було б необхідності в ньому самому”*
Мартін Бубер

Обдарованість дитини... Що це таке? Можливо це своєрідна іскра Божя, яку треба відшукати в її душі і допомогти не тільки не згаснути, а спалахнути полум’ям. Здібні, талановиті люди в будь-якому суспільстві є його “локомотивом”. Саме їхніми інтелектуальними зусиллями забезпечується прогрес суспільства, плодами якого користуються всі. Тому кожен учитель часто запитує себе: “Як знайти та визначити обдарованість?”. Визначення обдарованості надзвичайно важливе – від цього залежить кого й на підставі яких критеріїв школа відбиратиме в спеціалізовані школи чи програми, як навчатиме. Від розуміння суті обдарованості прямо залежить, на які особливості своїх учнів учитель звертатиме увагу.

Завдання школи — підтримати учня і розвинути його здібності, підготувати ґрунт для того, щоб ці здібності було реалізовано. Виявлення обдарованих дітей повинно починатися вже в початковій школі на основі спостереження, вивчення психологічних особливостей, мовлення, пам’яті, логічного мислення.

Якими є обдаровані діти?

- Мають вищі порівняно з більшістю учнів інтелектуальні здібності, потяг до навчання, творчі можливості.
 - Мають активну пізнавальну потребу, що домінує.
 - Відчувають радість від здобуття знань, розумової праці.

Які категорії обдарованих дітей можна визначити умовно?

1. Діти з незвичайно високим загальним рівнем розумового розвитку (такі діти найчастіше зустрічаються в дошкільному й молодшому шкільному віці).
2. Діти з ознаками спеціальної розумової обдарованості — у певній галузі науки (підлітковий вік).

3. Учні, які не досягають через якісь причини успіхів у навчанні, але мають яскраву пізнавальну активність, оригінальність психічного складу, неабиякі розумові резерви (частіше зустрічаються в старшому шкільному віці).

У навчальній діяльності робота з обдарованими дітьми ґрунтується на диференційованому підході, що сприяє розширенню й поглибленню освітнього простору предмета.

Мета роботи з обдарованими дітьми – виявлення таких дітей та створення умов для їх оптимального розвитку.

Завдання роботи з обдарованими дітьми:

- Розвиток цілісної картини світу в уявленнях дитини.
- Розвиток творчого критичного й абстрактно-логічного мислення, здатностей розв'язувати проблеми.
- Розвиток здатності самостійно навчатися та здійснювати дослідницьку роботу.
- Розвиток здатностей до самопізнання й саморозуміння, формування позитивної «Я-концепції».

За якими принципами будується робота з обдарованими дітьми?

- Орієнтація на змагання, актуалізація лідерських можливостей учнів.
- Орієнтація на потреби дитини.
- Максимальне розширення кола інтересів.
- Домінування розвивальних можливостей над інформаційною насиченістю.
- Ускладнення змісту навчальної діяльності.

Яким повинен бути вчитель у роботі з обдарованими дітьми?

- Талановитим, здатним до експериментальної й творчої діяльності.
- Професійно грамотним.
- Інтелігентним, моральним і ерудованим.
- Володіти сучасними педагогічними технологіями.
- Мати позитивну «Я-концепцію», бути цілеспрямованим, наполегливим, емоційно стабільним.
- Умілим організатором навчально-виховного процесу, психологом.

Що повинен уміти вчитель для роботи з обдарованими дітьми?

- Збагачувати навчальні програми, тобто оновлювати й розширювати зміст навчання.
- Працювати диференційовано, здійснювати індивідуальний підхід і консультувати учнів.
- Стимулювати пізнавальні здібності учнів.
- Приймати зважені психолого-педагогічні рішення.
- Аналізувати навчально-виховну діяльність — свою та класу.
- Добирати й готувати матеріал для колективних творчих справ.

Завдання педагогів полягає у тому, щоб створити умови, з яких будь-яка дитина могла б просуватися шляхом власної досконалості, уміла мислити самотійно, нестандартно. Цей шлях називається «самовдосконаленням дитини в умовах освітнього процесу».

Обдарованість — це система, що розвивається протягом життя, визначає можливість досягнення людиною вищих (незвичайних, неабияких) результатів в одному або декількох видах діяльності порівняно з іншими людьми.

Обдарована дитина — це дитина, яка має яскраві й очевидні, іноді видатні досягнення (або внутрішні передумови таких досягнень) у тому або іншому виді діяльності.

За якими напрямками здійснюється робота вчителів з обдарованими учнями?

1. На уроках — індивідуальна диференційована робота.
2. Гурткова робота із предмета.
3. Позакласні заходи у межах предметних тижнів.
4. Предметні заходи у класі із запрошенням батьків.
5. Участь учнів 1—11-х класів у шкільній конференції «День науки» із захистом навчальних проєктів.
6. Участь в олімпіадах різного рівня.
7. Участь у творчих конкурсах різного рівня
8. Театралізовані свята — особлива форма роботи з обдарованими дітьми, оскільки в них діти мають можливість не тільки реалізувати акторські здібності, безпосередньо беручи участь у виставах, але й виявити творчі навички, розробляючи сценарії постановок, розвинути схильність до художнього читання й літературної творчості, виявити

ерудицію й дослідницькі навички у вікторинах і наукових диспутах. Така робота сприяє підвищенню мотивації обдарованих дітей до співробітництва з педагогами й копіткій роботі із самовдосконалення.

Етапи роботи з обдарованими учнями:

1. Підготовчий

- Виявлення обдарованих учнів;
- Складання діагностичних карт;
- Розроблення нормативних документів, робочих програм роботи з обдарованими учнями.

2. Основний (практичний)

- Упровадження інтерактивних методів навчання (проблемно-дослідницьких, проектних, модульних), що розвивають в учнів творче й дослідницьке мислення.
- Активна участь в інтелектуальних і творчих конкурсах різних рівнів.

3. Узагальнення

- Аналіз досягнутих результатів.
- Співвідношення результатів реалізації програми з поставленими метою й завданнями.
- Визначення перспектив і шляхів подальшої роботи з обдарованими учнями.

Форми роботи вчителя-предметника з обдарованими дітьми:

1. Розв'язання нестандартних завдань на уроках і в позаурочний час.
2. Індивідуальна й диференційована робота.
3. Ділові гри, інтерактивні методи навчання.
4. Участь у конкурсах різних рівнів.
5. Участь у предметних олімпіадах різних рівнів.

Розвиток обдарованості учнів залежить від професійного рівня педагогів та використання креативних методів навчання. У практиці педагогічної діяльності слід використовувати нові технології

навчання, які сприятимуть розвитку інтелектуальної, творчої, предметної або лідерської обдарованості.